PROTOCOL II

Protocol adiţional la Convenţiile de la Geneva din 12 august 1949 privind protecţia victimelor conflictelor armate fără caracter internaţional

TABLA DE MATERII Pagina

Preambul 34

TITLUL I

DOMENIUL DE APLICARE A PREZENTULUI PROTOCOL

Articolul 1 - Domeniul de aplicare material 34

Articolul 2 - Domeniul de aplicare personal 34

Articolul 3 - Neintervenţia 34

TITLUL II

TRATAMENTUL UMAN

Articolul 4 - Garanţii fundamentale 34

Articolul 5 - Persoane lipsite de libertate 35

Articolul 6 - Urmărirea penală 35

TITLUL III

RĂNIŢI, BOLNAVI, NAUFRAGIAŢI

Articolul 7 - Protecţie şi îngrijire 36

Articolul 8 - Căutarea 36
Articolul 9 - Protecția personalului sanitar şi religios 36
Articolul 10 - Protecția generală a misiunii medicale 36
Articolul 11 - Protecția unităților şi mijloacelor de transport sanitar 36
Articolul 12 - Semn distinctiv 36

TITLUL IV

POPULAȚIA CIVILĂ

Articolul 13 - Protecția populației civile 36
Articolul 14 - Protecția bunurilor indispensabile pentru supraviețuirea populației civile 36
Articolul 15 - Protecția lucrărilor şi instalațiilor care conțin forțe periculoase 37
Articolul 16 - Protecția bunurilor culturale şi a lăcaşurilor de cult 37
Articolul 17 - Interzicerea deplasărilor forțate 37
Articolul 18 - Societăți de ajutorare şi acțiuni de asistență 37

TITLUL V

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 19 - Difuzare 37
Articolul 20 - Semnare 37

Articolul 21 - Ratificare 37

Articolul 22 - Aderare 37

Articolul 23 - Intrare în vigoare 37

Articolul 24 - Amendamente 37

Articolul 25 - Denunțare 38

Articolul 26 - Notificări 38

Articolul 27 - Înregistrare 38

Articolul 28 - Texte autentice 38

PREAMBUL

Înaltele părţi contractante,

reamintind că principiile umanitare cuprinse în art. 3 comun al convenţiilor de la Geneva din 12 august 1949 constituie fundamentul respectării persoanei umane în caz de conflict armat fără caracter internaţional,

reamintind, de asemenea, că instrumentele internaţionale referitoare la drepturile omului oferă persoanei umane o protecţie fundamentală,

subliniind necesitatea de a asigura o mai bună protecţie victimelor unor astfel de conflicte armate,

reamintind că, în cazurile neprevăzute de dreptul în vigoare, persoana umană rămâne sub incidenţa principiilor umanitare şi exigenţelor conştiinţei publice,

au convenit următoarele:

TITLUL I

DOMENIUL DE APLICARE A PREZENTULUI PROTOCOL

ART. 1 Domeniul de aplicare material

1. Prezentul protocol, care dezvoltă şi completează art. 3 comun al convenţiilor de la Geneva din 12 august 1949 fără a modifica condiţiile sale de aplicare actuale, se va aplica la toate conflictele armate care nu cad sub incidenţa art. 1 al Protocolului adiţional al convenţiilor de la

Geneva din 12 august 1949 referitor la protecţia victimelor conflictelor armate internaţionale (Protocolul I) şi care se desfăşoară pe teritoriul unei înalte părţi contractante între forţele sale armate şi forţe armate dizidente sau grupuri înarmate organizate care, sub conducerea unui comandament responsabil, exercită un asemenea control asupra unei părţi a teritoriului său, astfel încât să-i permită să desfăşoare operaţiuni militare susţinute şi coordonate şi să aplice prezentul protocol.

2. Prezentul protocol nu se va aplica situaţiilor de tensiune internă şi tulburărilor interne cum sunt actele de dezordine publică, actele sporadice şi izolate de violenţă şi alte acte analoge, care nu sunt conflicte armate.

ART. 2 Domeniul de aplicare personal

1. Prezentul protocol se va aplica, fără nici o diferenţiere cu caracter defavorabil pentru motive de rasă, culoare, sex, limbă, religie sau credinţă, opinii politice sau de altă natură, origine naţională sau socială, avere, naştere sau altă situaţie sau oricare alt criteriu analog (denumit în continuare diferenţiere cu caracter defavorabil), tuturor persoanelor afectate de un conflict armat în sensul art. 1.

2. La terminarea conflictului armat, toate persoanele care au făcut obiectul unei privaţiuni de libertate sau al unei restricţii de libertate pentru motive legate de acest conflict, precum şi cele care ar face obiectul unor astfel de măsuri după conflict, pentru aceleaşi motive, se vor bucura de protecţia prevăzută în art. 5 şi 6 până la terminarea acestei privaţiuni sau restricţii de libertate.

ART. 3 Neintervenţia

1. Nici o dispoziţie din prezentul protocol nu va putea fi invocată în scopul afectării suveranităţii unui stat sau a responsabilităţii ce revine guvernului de a acţiona pentru menţinerea sau restabilirea ordinii publice în stat sau pentru apărarea, prin toate mijloacele legitime, a unităţii naţionale şi integrităţii teritoriale a statului.

2. Nici o dispoziţie a prezentului protocol nu va putea fi invocată pentru a justifica o intervenţie directă sau indirectă oricare ar fi motivul, în conflictul armat sau în afacerile interne sau externe ale unei înalte părţi contractante pe al cărei teritoriu are loc conflictul.

TITLUL II

TRATAMENTUL UMAN

ART. 4 Garanţii fundamentale

1. Toate persoanele care nu participă în mod direct la ostilităţi sau care nu mai participă la acestea, indiferent că sînt sau nu private de libertate, au dreptul să le fie respectată persoana lor,

onoarea, convingerile şi practicile lor religioase. Ele vor fi tratate cu umanism în toate împrejurările, fără nici o diferenţiere cu caracter nefavorabil.

Este interzis să se ordone să nu mai fie supravieţuitori.

2. Fără încălcarea caracterului general al dispoziţiilor precedente, următoarele acte cu privire la persoanele la care se referă paragraful 1 sînt şi vor fi interzise în orice timp şi loc:

a) atentatele împotriva vieţii, sănătăţii şi integrităţii fizice şi morale a persoanelor, în special omuciderea şi actele de cruzime ca tortura, mutilările sau orice formă de pedeapsă corporală;

b) pedepsele colective;

c) luarea de ostatici;

d) actele de terorism;

e) atentatele împotriva demnităţii personale, în special tratamentul umilitor şi degradant, violul, prostituţia silită şi orice altă formă de atentat la pudoare;

f) sclavia şi negoţul cu sclavi sub toate formele sale;

g) jefuirea;

h) ameninţarea cu săvârşirea actelor mai sus menţionate.

3. Copiii vor primi îngrijirea şi ajutoarele de care au nevoie, în special:

a) ei vor primi educaţie, inclusiv educaţia religioasă şi morală, conform dorinţei părinţilor sau, în lipsa acestora, a persoanelor care îi au în îngrijire;

b) se vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a se facilita reunirea familiilor separate temporar;

c) copiii sub vârsta de 15 ani nu vor fi recrutaţi în forţele sau grupurile armate şi nu li se va permite să participe la ostilităţi;

d) ocrotirea specială prevăzută în acest articol pentru copiii sub vârsta de 15 ani se va aplica în continuare dacă, în pofida dispoziţiilor alin. c), aceştia au participat direct la ostilităţi şi au fost capturaţi;

e) se vor lua măsuri, dacă va fi cazul şi ori de câte ori este posibil, cu consimţământul părinţilor sau al persoanelor care, în virtutea legii sau cutumei, au răspunderea principala pentru îngrijirea lor, pentru evacuarea temporară a copiilor din zona în care au loc luptele într-o zonă a ţării mai sigură şi pentru ca aceştia să fie însoţiţi de persoane care să vegheze asupra securităţii şi bunăstării lor.

ART. 5 Persoane lipsite de libertate

1. Pe lângă dispoziţiile art. 4, se vor respecta ca un minimum următoarele dispoziţii în ceea ce priveşte persoanele private de libertate pentru motive legate de conflictul armat, indiferent dacă acestea sînt internate sau deţinute:

a) răniţii şi bolnavii vor fi trataţi în conformitate cu art. 7;

b) persoanele la care se referă prezentul paragraf vor primi, în aceeaşi măsură ca şi populaţia civilă locală, alimente şi apă potabilă şi vor beneficia de condiţii de salubritate şi igienă, precum şi de protecţie împotriva intemperiilor şi pericolelor unui conflict armat;

c) ele vor fi autorizate să primească ajutoare individuale sau colective;

d) ele îşi vor putea practica religia şi, când solicită şi dacă este cazul, vor putea primi asistenţă spirituală din partea persoanelor, cum sunt preoţii, care exercită funcţii religioase;

e) în cazul în care vor fi puse să lucreze, ele se vor bucura de condiţii de munca şi de garanţii similare acelora de care se bucură populaţia civilă locală.

2. Cei care poartă răspunderea internării sau detenţiei persoanelor la care se referă paragraful 1 vor respecta, de asemenea, în limitele posibilităţilor, următoarele dispoziţii referitoare la aceste persoane:

a) cu excepţia cazurilor când bărbaţii şi femeile unei aceleiaşi familii vor fi cazaţi în comun, femeile vor fi deţinute în localuri diferite de cele destinate bărbaţilor şi se vor afla în supravegherea nemijlocită a femeilor;

b) persoanele menţionate la paragraful 1 vor fi autorizate să trimită şi să primească cărţi poştale şi scrisori, numărul acestora putând fi limitat de către autoritatea competentă, dacă aceasta consideră necesar;

c) locurile de internare şi de detenţie nu vor fi situate în apropierea zonei de luptă. Persoanele la care se referă paragraful 1 vor fi evacuate când locurile de internare sau de detenţie vor fi expuse în mod deosebit pericolelor care rezultă din conflictul armat, cu condiţia ca evacuarea să poată fi efectuată în condiţii de suficientă securitate;

b) persoanele menţionate vor beneficia de examinări medicale;

e) sănătatea lor fizică şi psihică şi integritatea lor corporală nu vor fi puse în pericol prin nici o acţiune sau omisiune nejustificate. În consecinţă, se interzice supunerea persoanelor la care se referă prezentul articol la orice intervenţie medicală care nu este justificată de starea sănătăţii persoanei în cauză şi care nu este în concordanţă cu normele medicale general recunoscute ce se aplică în împrejurări medicale similare persoanelor aflate în libertate.

3. Persoanele care nu sunt cuprinse în dispoziţiile paragrafului 1, dar a căror libertate este restrânsă, sub orice formă, din motive legate de conflictul armat, vor fi tratate în mod uman, conform dispoziţiilor art. 4 şi ale paragrafului 1 a), c) şi d) şi ale paragrafului 2 b) din prezentul articol.

4. Dacă se hotărăşte eliberarea persoanelor care sunt private de libertate, cei care vor hotărî aceasta vor trebui să ia măsurile necesare pentru garantarea securităţii acestora.

ART. 6 Urmărirea penală

1. Prezentul articol se va aplica la urmărirea penală şi la reprimarea infracţiunilor penale referitoare la conflictul armat.

2. Nu se va pronunţa nici o condamnare şi nu se va executa nici o pedeapsă faţă de o persoană declarată vinovată de comiterea unei infracţiuni decît în baza unei sentinţe pronunţate de un tribunal care să ofere garanţiile fundamentale de independenţă şi imparţialitate. În mod deosebit:

a) procedura va asigura ca acuzatul să fie informat fără întîrziere asupra detaliilor infracţiunii care i se impută şi va garanta acuzatului, înainte de proces şi pe parcursul procesului, toate drepturile şi mijloacele de apărare necesare;

b) nimeni nu va putea fi condamnat pentru o infracţiune decît pe baza răspunderii penale individuale;

c) nimeni nu va fi condamnat pentru acte sau omisiuni care, conform legilor naţionale sau dreptului internaţional, nu erau incriminate în momentul comiterii; de asemenea nu se va aplica o pedeapsă mai severă decît cea aplicabilă în momentul comiterii infracţiunii. Dacă după comiterea infracţiunii, legea va dispune aplicarea unei pedepse mai uşoare, delicventul va beneficia de aceasta;

d) orice persoană acuzată de o infracţiune va fi considerată nevinovată pînă cînd i se va dovedi nevinovăţia, conform legii;

e) orice persoană acuzată de o infracţiune va avea dreptul să fie prezentă la judecată;

f) nimeni nu va putea fi constrîns să depună mărturie împotriva lui însuşi şi nici să declare că este vinovat.

3. Orice persoană condamnată va fi informată, în momentul condamnării, asupra drepturilor sale de a face recurs judiciar şi de alt gen, precum şi asupra termenelor în care poate să-şi exercite aceste drepturi.

4. Pedeapsa cu moartea nu se va pronunţa contra persoanelor care au vîrsta sub 18 ani în momentul infracţiunii, a femeilor însărcinate şi a mamelor cu copii mici.

5. La încetarea ostilităţilor, autorităţile aflate la putere se vor strădui să acorde o amnistie cît mai largă posibilă persoanelor care au luat parte la conflictul armat sau celor care sînt lipsite de libertate, fiind internate sau deţinute, pentru motive legate de conflictul armat.

TITLUL III

RĂNIŢI, BOLNAVI, NAUFRAGIAŢI

ART. 7 Protecţie şi îngrijire

1. Toţi răniţii, bolnavii şi naufragiaţii, indiferent dacă au luat sau nu parte la conflictul armat, vor fi respectaţi şi protejaţi.

2. În toate împrejurările, aceştia vor fi trataţi uman şi vor primi, în măsura posibilului şi cât mai repede posibil, îngrijirile medicale pe care le necesită starea lor. Nu se va face nici o distincţie între aceştia, care să nu fie bazată pe criterii medicale.

ART. 8 Căutarea

Întotdeauna, când împrejurările o permit, şi în special după o luptă, vor fi luate, fără întârziere, toate măsurile posibile pentru a se căuta şi aduna răniţii, bolnavii şi naufragiaţii, pentru a-i proteja contra jefuirii şi tratamentului necorespunzător şi pentru a li se asigura îngrijirea necesară, precum şi pentru a se căuta morţii, a se împiedica să fie jefuiţi şi pentru a li se asigura serviciul funebru.

ART. 9 Protecţia personalului sanitar şi religios

1. Personalul sanitar şi religios va fi respectat şi protejat. El va primi integral întregul ajutor posibil pentru îndeplinirea sarcinilor sale şi nu va fi obligat să îndeplinească sarcini incompatibile cu misiunea sa umanitară.

2. Personalului sanitar nu i se va impune ca, pe timpul îndeplinirii misiunii sale, să dea prioritate tratamentului vreunei persoane, cu excepţia cazurilor impuse de raţiuni de ordin medical.

ART. 10 Protecţia generală a misiunii medicale

1. Nimeni nu va fi pedepsit pentru a fi exercitat o activitate cu caracter medical conform deontologiei, oricare ar fi fost împrejurările sau beneficiarii acestei activităţi.

2. Persoanele care exercită o activitate medicală nu vor fi constrânse să comită acte sau să efectueze activităţi contrare deontologiei sau altor reguli medicale destinate să protejeze răniţii şi bolnavii, sau dispoziţiilor prezentului protocol şi nici să se abţină de la a îndeplini acte cerute de aceste norme sau dispoziţii.

3. Sub rezerva dispoziţiilor din legislaţia naţională, se vor respecta obligaţiile profesionale ale persoanelor care exercită o activitate medicală în ceea ce priveşte informaţiile pe care ar putea să le obţină în legătură cu răniţii şi bolnavii îngrijiţi de ele.

4. Sub rezerva dispoziţiilor din legislaţia naţională, nici o persoană care exercită o activitate medicală nu va putea fi sancţionată, în nici un fel, pentru faptul că a refuzat sau s-a abţinut să furnizeze informaţii în legătură cu răniţii şi bolnavii pe care i-a îngrijit sau îi îngrijeşte.

ART. 11 Protecţia unităţilor şi mijloacelor de transport sanitar

1. Unităţile sanitare şi mijloacele de transport sanitar vor fi respectate şi protejate în orice moment şi nu vor face obiectul unor atacuri.

2. Protecţia la care sunt îndreptăţite unităţile şi mijloacele de transport sanitar nu va înceta decât dacă acestea vor fi folosite în scopul de a îndeplini acte ostile, în afara sarcinilor lor umanitare. Totuşi, protecţia va înceta numai după ce s-a dat un avertisment prin care, dacă este cazul, se stabileşte un termen rezonabil şi dacă un asemenea avertisment este ignorat.

ART. 12 Semn distinctiv

Sub conducerea autorităţii competente în cauză, semnul distinctiv al Crucii Roşii, Semilunii Roşii, Leului şi Soarelui Roşu pe un fundal alb va fi purtat atât de personalul sanitar şi religios, cît şi de unităţile şi mijloacele de transport sanitare. Acesta trebuie să fie respectat în orice împrejurare. El nu trebuie să fie utilizat abuziv.

TITLUL IV

POPULAŢIA CIVILĂ

ART. 13 Protecţia populaţiei civile

1. Populaţia civilă şi persoanele civile se vor bucura de protecţia generală împotriva pericolelor decurgând din operaţiunile militare. Pentru a face efectivă această protecţie, se vor respecta, în toate împrejurările, următoarele norme.

2. Populaţia civilă ca atare, precum şi persoanele civile, nu vor face obiectul atacurilor. Sunt interzise actele de violenţă sau ameninţările cu violenţă al căror scop principal este terorizarea populaţiei civile.

3. Persoanele civile se vor bucura de protecţia pe care le-o conferă acest titlu, în afară de cazul când participă în mod direct la ostilităţi şi cât timp durează o astfel de participare.

ART. 14 Protecţia bunurilor indispensabile pentru supravieţuirea populaţiei civile

Este interzis să se recurgă, ca mijloc de luptă, la înfometarea populaţiei civile. În consecinţă, se interzice să se atace, să se distrugă sau să se facă inutilizabile, în acest scop, bunurile indispensabile pentru supravieţuirea populaţiei civile, aşa cum sunt produsele alimentare şi zonele agricole care le produc, recoltele, animalele, instalaţiile şi rezervele de apă potabilă şi lucrările de irigaţii.

ART. 15 Protecţia lucrărilor şi instalaţiilor care conţin forţe periculoase

Lucrările sau instalaţiile care conţin forţe periculoase cum sunt barajele, digurile şi centralele nucleare pentru producerea energiei electrice, nu vor face obiectul atacurilor, chiar dacă ele constituie obiective militare, dacă astfel de atacuri pot produce eliberarea acestor forţe şi cauza, în consecinţă, pierderi importante pentru populaţia civilă.

ART. 16 Protecţia bunurilor culturale şi a lăcaşurilor de cult

Fără a prejudicia dispoziţiile Convenţiei de la Haga din 14 mai 1954 cu privire la protecţia bunurilor culturale în caz de conflict armat, este interzisă comiterea de acte de ostilitate îndreptate împotriva monumentelor istorice, operelor de artă sau lăcaşurilor de cult care constituie patrimoniul cultural sau spiritual al popoarelor şi folosirea lor în sprijinul activităţilor militare.

ART. 17 Interzicerea deplasărilor forţate

1. Nu se va ordona strămutarea populaţiei civile pentru motive legate de conflict, în afară de cazul când aceasta este impusă de securitatea persoanelor civile în cauză sau de raţiuni militare imperioase. Dacă o astfel de deplasare trebuie efectuată, se vor lua toate măsurile posibile pentru ca populaţia civilă să aibă condiţii satisfăcătoare de cazare, salubritate, igienă, securitate şi alimentaţie.

2. Persoanele civile nu vor fi constrânse să părăsească propriul lor teritoriu pentru motive legate de conflict.

ART. 18 Societăţi de ajutorare şi acţiuni de asistenţă

1. Societăţile de ajutorare stabilite pe teritoriul înaltei părţi contractante, aşa cum sunt organizaţiile de Cruce Roşie (Semiluna Roşie, Leul şi Soarele Roşu) vor putea să-şi ofere serviciile lor pentru îndeplinirea sarcinilor lor tradiţionale faţă de victimele conflictului armat. Populaţia civilă poate să se ofere, inclusiv din proprie iniţiativă de a primi şi îngriji răniţii, bolnavii şi refugiaţii.

2. Când populaţia civilă este afectată de privaţiuni deosebite datorită lipsei aprovizionărilor indispensabile pentru supravieţuirea sa, aşa cum sunt alimentele şi articolele sanitare, se vor întreprinde, cu consimţământul înaltei părţi contractante interesate, acţiuni de asistenţă în favoarea

populaţiei civile, cu caracter exclusiv umanitar şi imparţial şi realizate fără nici un fel de diferenţiere cu caracter defavorabil.

TITLUL V

DISPOZIŢII FINALE

ART. 19 Difuzare

Prezentul protocol va fi difuzat cît mai larg posibil.

ART. 20 Semnare

Prezentul protocol va fi deschis spre semnare părţilor la convenţie la şase luni după semnarea actului final şi va rămîne deschis pentru o perioadă de douăsprezece luni.

ART. 21 Ratificare

Prezentul protocol va fi ratificat de îndată ce va fi posibil. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la Consiliul Federal Elveţian, depozitar al convenţiilor.

ART. 22 Aderare

Prezentul protocol va fi deschis spre aderare oricărei părţi la convenţii, nesemnatară a acestui protocol. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

ART. 23 Intrare în vigoare

1. Prezentul protocol va intra în vigoare la şase luni după depunerea a două instrumente de ratificare sau de aderare.

2. Pentru fiecare parte la convenţii, care îl va ratifica sau va adera la el ulterior, prezentul protocol va intra în vigoare la şase luni după depunerea de către această parte a instrumentului său de ratificare sau de aderare.

ART. 24 Amendamente

1. Oricare înaltă parte contractantă va putea să propună amendamente la prezentul protocol. Textul oricărui proiect de amendament va fi comunicat depozitarului care, după consultarea tuturor înaltelor părţi contractante şi a Comitetului Internaţional al Crucii Roşii va decide dacă este necesară convocarea unei conferinţe pentru examinarea amendamentului propus.

2. Depozitarul va invita la această conferinţă înaltele părţi contractante şi părţile la convenţii, indiferent dacă sînt sau nu sînt semnatare ale prezentului protocol.

ART. 25 Denunţare

1. În cazul în care o înaltă parte contractantă ar denunţa prezentul protocol, denunţarea nu va produce efecte decît la şase luni după primirea instrumentului de denunţare. Totuşi, dacă la expirarea celor şase luni, partea care denunţă se află într-o situaţie prevăzută la art. 1, denunţarea nu va produce efecte decît la sfîrşitul conflictului armat. Persoanele care au făcut obiectul unei privaţiuni sau al unei restricţii de libertate pe motive legate de acest conflict, vor continua totuşi să beneficieze de dispoziţiile prezentului protocol pînă la eliberarea lor definitivă.

2. Denunţarea va fi notificată în scris depozitarului, care va informa înaltele părţi contractante despre această notificare.

ART. 26 Notificări

Depozitarul va informa înaltele părţi contractante şi părţile la convenţii, fie că sunt sau nu sunt semnatare ale prezentului protocol, în legătură cu:

a) semnarea prezentului protocol şi depunerea instrumentului de ratificare şi de aderare, în conformitate cu art. 21 şi 22;

b) data la care prezentul protocol va intra în vigoare în conformitate cu art. 23;

c) comunicările şi declaraţiile primite în conformitate cu art. 24.

ART. 27 Înregistrare

1. După intrarea sa în vigoare prezentul protocol va fi transmis de către depozitar Secretariatului Naţiunilor Unite în scopul înregistrării şi publicării lui, în conformitate cu art. 102 al Cartei Naţiunilor Unite.

2. Depozitarul va informa, de asemenea, Secretariatul Naţiunilor Unite asupra tuturor notificărilor şi aderărilor pe care le va primi în legătură cu prezentul protocol.

ART. 28 Texte autentice

Originalul prezentului protocol, al cărui text în limbile arabă, chineză, engleză, franceză, rusă şi spaniolă sînt, în egală măsură, autentice, va fi depus spre păstrare depozitarului, care va transmite copii certificate conforme tuturor părţilor la convenţii.